

سخن سردبیر

دوره ۱۷، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۴۰۴

با درود و قدردانی از تلاش همکاران نشریه و به‌طور خاص داوران گرامی، شماره جدید دو فصلنامه عملی توسعه محلی (روستایی - شهری) را به انتشار عمومی می‌گذاریم. این شماره، با طرح نتایج مجموعه‌ای از پژوهش‌های عمدتاً میدانی، گوشه‌ای از فرصت‌ها و البته پیچیدگی‌های توسعه در سطح محلی و منطقه‌ای ایران را بازنمایی می‌کند.

مقالات حاضر، طیفی گسترده از مسائل توسعه محلی را پوشش می‌دهند و بر سه محور اصلی تمرکز دارند:

۱. ساختار و نهادهای حکمرانی محلی: مقالات بررسی ترتیبات نهادی مقابله با فساد در فرایند تمرکززدایی، تحلیل گفتمان احیای دریاچه ارومیه، و نقش کانون‌های سلامت در مشارکت مردمی بر موضوع حکمرانی تمرکز دارند.

۲. تضادها و همکاری‌های در اجتماعات محلی: مقالات با موضوع رقابت‌ها و نزاع‌های محلی و منع فروش زمین در روستاها، بر مناسبات اجتماعی و اقتصادی در اجتماعات محلی متمرکز هستند.

۳. مسائل معیشتی و تاب‌آوری محلی: مطالعات در حوزه مسکن گروه‌های کم‌درآمد (مسکن مهر)، کارآفرینی پایدار در روستاهای ساحلی، زمینه‌های افت تحصیلی در مناطق مرزی، و رابطه آب با حیثیت اجتماعی زنان روستایی، عناوین مقالات مرتبط با معیشت ساکنین محلی هستند.

این مجموعه نشان می‌دهد که توسعه محلی، صرفاً یک مسئله عمرانی یا اقتصادی نیست، بلکه پدیده‌ای عمیقاً اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است که به درک همه‌جانبه از بسترهای بومی وابسته است. آنچه در این شماره بیش از هر چیز قابل توجه است تقابل میان «سیاست‌های کلان» و «واقعیت‌های خرد» محلی است. برای مثال در موضوع مسکن مهر یا احیای دریاچه ارومیه، شکاف میان طراحی برنامه‌ها و اجرای آنها در بسترهای محلی آشکار است. از این نظر توسعه پایدار، نیازمند گفت‌وگوی مستمر بین نمایندگان نهادهای ملی، نخبگان و ساکنین محلی است. توسعه محلی در بستر الگوهای همکاری، مدیریت مشارکتی منابع مشترک و تاب‌آوری اجتماعی جوامع محلی تبلور می‌یابد. در حال حاضر، فشارهای محیط‌زیستی، نابرابری‌های فضایی، تغییرات نامتعادل جمعیتی، جدایی نهادهای رسمی و غیررسمی و حکمرانی ناکارآمد، چالش اصلی توسعه محلی کشور به حساب می‌آیند. طراحی مدل‌های درونزای توسعه و سازگار با نیازهای محلی، تاب‌آوری این اجتماعات را در بلندمدت افزایش می‌دهد. این شماره با ارائه تحلیل‌های مبتنی بر داده‌های میدانی، گامی در مسیر شناخت چالش‌های توسعه بومی برمی‌دارد.

بی‌تردید کیفیت علمی این شماره، مرهون همکاری جمعی فرهیختگان مرتبط است. از نویسندگان محترم که با دقت و تعهد، پژوهش‌های خود را در اختیار نشریه قرار دادند، صمیمانه سپاسگزارم. همچنین، از داوران گرامی که با نقدهای سازنده و دقیق، غنای علمی مقالات را ارتقا دادند، قدردانی می‌کنم. از اعضای هیئت تحریریه و مدیر علمی و اجرایی نشریه سرکار خانم دکتر پروین علی‌پور به‌عنوان همکار و معاون پرتلاش سردبیر تشکر می‌کنم.

تأکید می‌کنم که رعایت اصول اخلاق پژوهش شامل رعایت حقوق مشارکت‌کنندگان، اصالت اثر، شفافیت امر تعارض منافع و استناددهی صحیح، خط قرمز نشریه است. تمامی مقالات ضمن حداقل دو داوری و بازبینی سردبیر، مراحل ویراستاری علمی و زبانی را طی کرده‌اند. چشم‌انداز مجله، ترویج پژوهش‌هایی است که ضمن عمق نظری، صدای اجتماعات محلی را به گوش دانشگاهیان و سیاست‌گذاران برسانند. امیدوارم این شماره، انگیزه‌بخش برای انجام پژوهش‌های دیگری باشد که نه تنها مسائل محلی را تحلیل کنند، بلکه راه‌حل‌هایی درخور و مبتنی بر زمینه فرهنگی و اجتماعی ارائه دهند.

با احترام

موسی عنبری سردبیر نشریه